

פרק יד

הקדשות לצרכי צדקה

פרק יד

פקודות :

מס' 26 לש' 1924.

מס' 24 לש' 1925.

מס' 30 לש' 1934.

פקודה הבאה לקבוע הוראות להסדרת הקדשות לצרכי צדקה שנוסדו שלא לפי החוק הדתי.

[1 בלוקסונר, 1924]

הוא יל ובסעיפים 52, 53 ו-54 מדבר המלך במועצה על פלשתינה (א"י), מבווא 1922, נאמר שלבתי הדין המושלמיים הדתיים, לבתי הדין של העדות הנוצריות ולבתי הדין היהודיים יהא שפוט לגבי הקדשות, ווקף או הקדשות דתיים שנעשו בפניהם בהתאם לחוקיהם של בתי הדין הללו;

והוא יל ורצוי לקבוע הוראות להסדרת ההקדשות לצרכי צדקה שהקדישום בפלשתינה (א"י) שלא לפי החוק הדתי;

לפיכך מחוקק בזה הנציב העליון לפלשתינה (א"י) בעצתה של המועצה הפלשתינאית (א"י) לאמור: —

השם הקצר

1. פקודה זו תקרא פקודת ההקדשות לצרכי צדקה.

2. (1) רואים נכסים כנכסי הקדש לצרכי צדקה כשרצופה לזכות הבעלים התחייבות הנובעת מתוך אמון שניתן בבעל הנכסים ושבעל הנכסים הסכים לו לאמון שניתן בו, או התחייבות שבעל הנכסים הכריז עליה וקבלה על עצמו שאם אמנם רשומים הנכסים על שמו יהיו הם ופירותיהם מוקדשים ומשמשים לצרכי צדקה בלבד.

(2) לצורך פקודה זו יהא המונח „צרכי צדקה“ כולל כל מטרה השייכת לאחד הסוגים דלקמן והיא לטובת הצבור או לטובת חלק מהצבור, בין בתוך פלשתינה (א"י) ובין מחוצה לה —

(א) לסייע לעניים;

(ב) לטפוח החנוך או ההשכלה;

(ג) לטפוח הדת או לקיום הלכות או מנהגים דתיים;

(ד) לכל מטרה אחרת שיש בה משום תועלת או ענין לאנושיות ושאינה כלולה באחד הסוגים דלעיל.

3. (1) בהתחשב עם הוראות סעיף 37 —

יצירת הקדש.

(א) שום הקדש ביחס לנכסי מקרקעים לא יהא בר תוקף אלא אם כן הכריזו עליו המקדיש או הנאמן בצוואתם האחרונה או בכתב אחר שאינו צוואה, שנחתמו ע"י המקדיש או הנאמן וקויימו בפני נוטריון. מס' 24 לנ' 1925.

(ב) שום הקדש ביחס לנכסי מטלטלים לא יהא בר תוקף אלא אם כן הכריזו עליו המקדיש או הנאמן בצוואתם האחרונה או בכתב אחר שאינו צוואה, שנחתמו ע"י המקדיש או הנאמן, או אלא אם כן הועברה זכות הבעלים על הנכסים לידי הנאמן בדרך מסירה.

(2) בהתחשב עם ההוראה שבסעיף-הקטן הקודם, הרי הקדש נוצר משהודיע המקדיש בודאות מספקת —

(א) שיש ברצונו ליצור הקדש;

(ב) את תכלית ההקדש;

(ג) מה הם נכסי ההקדש; והוא

(ד) מעביר את נכסי ההקדש לנאמן (מלבד אם הוכרזה ההקדשה בצוואה

או אם המקדיש עצמו הוא הנאמן).

4. קבלת הקדש ע"י הנאמן אפשר לה שתהא מבוטאת במלים או במעשים המעידים על קבלה זו בודאות מספקת.

קבלת הקדש

5. על הנאמן לקיים את מטרות ההקדש ולמלא אחר הוראותיו של המקדיש בשעת יצירת ההקדש, פרט לשנויים שהובאו בהן ע"י תכנית להנהלת ההקדש שנקבעה ע"י בית המשפט בהתאם לסעיף 30.

על הנאמן להוציא לפועל את ההקדש

חייב הנאמן לעמוד במשפט כתובע או כנתבע ולנקוט בכל אותם הצעדים האחרים שיהא אפשר לדרוש ממנו, בשים לב אל טיבו, מחירו וערכו של ההקדש, לשם שמירת נכסי ההקדש ולשם קיומה והגנתה של זכות הקניין בהם.

על הנאמן להגן על זכות הקניין בנכסי ההקדש

7. בהתחשב עם הוראות שטר ההקדש, חייב המקדיש לטפל בנכסי ההקדש ממש באותה זהירות שסתם אדם זהיר היה מטפל בנכסים אילו היו אלה נכסיו; ובאין חוזה הקובע את ההיפך לא יהא נאמן שנהג כאמור אחראי לאבדן נכסי ההקדש, להשחתתם או לקלקולם.

8. (1) כשנכסי ההקדש הם כסף ואי אפשר להשתמש בהם מיד או השקעת כספי הקדש בהקדם לצרכי ההקדש, חייב המקדיש, בהתחשב עם כל הוראה שבשטר ההקדש, להשקיע את הכסף רק באחד הבטחונות דלקמן ולא באחרים וזולתם: –

(א) בשטרי התחייבות, באגרות-חוב, בסטוק או בבטחונות אחרים של ממשלת פלשתינה (א"י);

(ב) ב"משכנתא ראשונה" של נכסי מקרקעים הנמצאים בפלשתינה (א"י):

בתנאי ששוי הנכסים הוא כדי שליש יותר מסכום המשכנתא, ואם כלם או עיקרם של הנכסים הם בנינים, יהא שוים כדי מחצית יותר מסכום המשכנתא;

(ג) בכל בטחון, חוץ מבטחונות של נכסי מקרקעים, שהחוק האנגלי הנוהג באותה שעה מרשה לנאמן להשתמש בו להשקעה;

(ד) בכל בטחון אחר ששטר ההקדש מרשה בפירוש להשתמש בו או שמותר מס' 30 לס' 1934. להשתמש בו עפ"י כל תקנה שהתקין הנציב העליון במועצה.

(2) שום דבר האמור בסעיף זה לא יחול על השקעות שנעשו לפני קבל פקודה זו תוקף ולא ימנע מלהפקיד אותו סכום בבנק, כל מקום שנכסי ההקדש אינם עולים על מאתיים פונט.

9. נאמן שמעל בהקדש צפוי לשלם חזרה את ההפסד שנגרם לנכסי אחריות למעילה בהקדש ההקדש:

בתנאי שלעולם יוכל בית המשפט, עפ"י בקשתו של הנאמן, לפטור את הנאמן מכל אחריות בשל המעילה באמון אם סבור בית המשפט שהוא התנהג ביושר וכי מן הדין למחול לו על המעילה באמון ועל אשר לא קבל הוראות מבית המשפט בענין שבו מעל באמון.

10. (1) בהתחשב עם הוראות הסעיפים 5, 6 ו-7, אין נאמן אחד אחראי אין נאמן אחראי לעברות חברו השותף אתו בנאמנות בתורת נאמן למעילות חברו הנאמן אתו באותו ההקדש;

בתנאי שבאין הודעה מפורשת בשטר ההקדש הקובעת את ההיפך תחול
האחריות על הנאמן במקרים הנאים —

(א) כשמסר נכסי ההקדש לחברו הנאמן אתו ולא דאג שישתמשו בהם
כהלכה ; או

(ב) כשהוא מרשה את חברו הנאמן אתו לקבל נכסי הקדש ולא חקר
ודרש כהלכה בנוגע לאופן טפולו של הנאמן בנכסים, או כשהרשה
לו להחזיק את הנכסים הללו לתקופה ארוכה מזו הנדרשת במסיבות
המיוחדות לאותו ההקדש ; או

(ג) כשנודע לו שחברו הנאמן מעל בהקדש או מתכוין למעול בהקדש
והוא מעלים את הדבר או אינו עושה את הדרוש בעוד מועד להגן
על עניני הצדקה.

(2) נאמן שחתם יחד עם חברו בנאמות על קבלת נכסי הקדש והוכיח
או הוברר בדרך אחרת שלא קבל את הנכסים, לא יהא אותו נאמן אחראי, על יסוד
אותה חתימה בלבד, לכל הפסד בנכסים או לכל שמוש בלתי הוגן בהם ע"י
חברו הנאמן.

11. יכול כל נאמן לקבל חזרה או לסלק או לשלם מתוך נכסי ההקדש
את כל ההוצאות שהוציאן כהלכה לשם הוצאת ההקדש לפועל. או בקשר עם כך,
או לשם מכירתם או שמירתם של נכסי ההקדש או לשם כל מעשה שנעשה לטובתם.

הזכות לקבל חזרה את
ההוצאות

12. (1) לא יהא נאמן רשאי למכר, להחליף או למשכן את נכסי ההקדש
כלם או מקצתם אלא בהסכמתו של בית המשפט או בהסכמת השופט עפ"י התנאים
שיתנה אותו בית משפט או השופט.

הסמכות להשכיר ולמכור
מס' 24 נ"ע 1925.

(2) השכיר הנאמן את הנכסים, תקבל השכירות תוקף לגבי חזקה
מיד עם חתימת חוזה השכירות או לא יאוחר משלשה חדשים לאחר כך : את
הנכסים ישכירו בשכר המרובה ביותר שאפשר להשיגו.

(3) שום נאמן לא ישכיר נכסי הקדש ליותר משלש שנים אלא
ברשותו של בית המשפט או ברשות השופט.

(4) מכירה, חליפין, משכנתא או שכירות שנעשו שלא עפ"י הוראות
סעיף זה הרי הם בטלים ומבוטלים.

מס' 24 נ"ע 1925.

13. נאמן שקבל עליו הקדש לא יוכל אחר כך להסתלק ממנו אלא ברשות אין נאמן יכול להסתלק
מנאמנותו אחרי קבלו
אותה. בית המשפט או השופט.

14. (1) אין נאמן יכול למסור את משרתו או אחד מתפקידיו לא אין נאמן יכול למסור
את תפקידו לאחר. לנאמן השותף בנאמנות אתו ולא לזר אלא אם כן —

(א) מסירה זו נעשתה אגב מהלך העסקים הרגיל ; או

(ב) המסירה הותרה עפ"י שטר ההקדש ; או

(ג) בית המשפט או השופט מצוה בכך.

(2) מנוי עורך דין, או בא כות, או ממלא־מקום שאין תפקידם אלא

תפקיד של הוצאה לפועל גרידא ואין מעשיהם נעשים עפ"י הכרעת דעתם עצמם, אינו מסירה בגדר סעיף זה.

15. כשיש נאמנים אחדים, חייבים כלם להשתתף בהוצאה לפועל של אין שותפים בנאמנות
יכולים לשמש בתפקידים
כאור"א בפני עצמו. ההקדש, מלבד אם שטר ההקדש מורה אחרת או אם, לאחר מתן טעם יפה, בית המשפט מורה אחרת.

16. באין הוראות מפורשות בשטר ההקדש הקובעות את ההיפך או באין אין הנאמן רשאי לדרוש
שכר טרחה. צו מטעם בית המשפט או השופט, אין לנאמן זכות לדרוש שכר בעד טרחתו, מומחיותו או בעד בטול זמן שנגרם לו אגב הוצאת ההקדש לפועל.

17. אסור לנאמן להשתמש או לטפל בנכסי ההקדש לטובתו הוא או לכל אסור לנאמן להשתמש
בנכסי ההקדש
לטובתו הוא. מטרה אחרת שאין לה כל קשר עם ההקדש עצמו.

18. שום נאמן ושום אדם שחדל להיות נאמן בתוך שנה אחת, לא יוכלו אסור לנאמן לקבל טובת
הנאה בנכסי הקדש. לקנות או לקבל במשכנתא או לחכור את נכסי ההקדש או חלק מהם אלא אם כן נתנה להם רשות לכך מטעם בית המשפט או השופט ; ולא תנתן להם רשות זו אלא אם כן ברור הדבר שהקניה, המשכנתא או החכירה הם לטובת ההקדש.

19. נאמן שיש לו הסמכות להשקיע כספי הקדש על יסוד משכנתא או אין נאמן שותף יכול
להלוות מכספי ההקדש
לחברו השותף בנאמנות. על יסוד ערבות אישית, לא יוכל להשקיעם על יסוד המשכנתא שלו או של אחד השותפים אתו בנאמנות או על יסוד הערבות האישית שלו או של חברו השותף אתו בנאמנות, חוץ אם הותנה אחרת בשטר ההקדש.

20. משרת הנאמן מתפנית במות הנאמן או כשיפוטר ממנה. כיצד מתפנית משרת הנאמן